

Redaktør A. P. Liunges Optegnelser.

Ved Professor **Nic. Bøgh.**

Idet jeg, i mit 77de Aar, har besluttet mig til at optegne mit Livs Begivenheder, er det ingenlunde, fordi jeg anseer disse for at være af en saa særlig Interesse for det større Publikum, at de af den Grund fortjene at offentliggjøres, og heller ikke, fordi min Virksomhed i Literaturen, og da navnlig i Dagspressens Tjeneste, nu kan tillægges nogen synderlig Betydning ligeoverfor det Opsving og dermed tillige den ulige større Indflydelse, som denne Presse, løsnet fra alle hæmmende Baand, har vundet paa vore Samfundsforhold, der ved en fri Forfatnings Indførelse ere undergaaede en saa væsentlig Forandring. Nei, det er især, fordi jeg ved den Berøring, hvori jeg er kommen med mange af en forgangen Tids berømte og navnkundige Mænd, vil see mig istand til at give en og anden Oplysning, som turde have noget Værd i literairhistorisk Henseende, og tillige fordi jeg vil kunne meddele enkelte Fingerpeg om hin Tids Stemninger, som maaske kunne have Krav paa Opmærksomhed hos dem, der endnu interessere sig for den. At jeg derved ogsaa kommer til at omtale aldeles private og Familie-Forhold, maa Læserne undskylde med, at saadanne ikke godt kunne udelades i en Levnedbeskrivelse.

Jeg er født i Kjøbenhavn den 6te April 1798. Min Fader, Frederik Liunge, var Vinhandler (født 1767, død 1821), min Moder, Marie Kirstine, født Winther (født 1775, d. 1832), Choristinde ved det kongelige Theater, af hvis Tjeneste hun ved sit Giftermaal (1797) udtraadte. Af min Faders Forældre: Isenkræmmer Peder Ogelbye Liunge (født 1732) og Dorothea Frennderup (født samme Aar), levede Sidstnævnte ved min Fødsel og var da 66 Aar gammel. Min Moder var en Datter af en henimod Slutningen af forrige Aarhundrede afdød Mjødhandler Winther. Hans Enke, født Svane (f. 1754) havde efter Mandens

Død giftet sig anden Gang med Thomas Puggaard (født 1746), der var Chorist ved det kongelige Theater og sildigere Leier eller Forpagter af den saakaldte Punschesal. Ved min Fødsel levede ogsaa en Farbroder af mig, Boghandler Poul Munkgaard Liunge, tvende Morbrødre: Magnus Winther (der kaldte sig Puggaard) og Hans Puggaard, og fire Mostre: tre Heelsøstre af min Moder, Maren, Ane og Ingeborg Winther — af hvilke den Førstnævnte var gift med Eieren af Beværtningsstedet Ermelunds-huset, Luplau, og den anden mange Aar efter blev gift med Boghandler A. Schmidt — og en Halvsøster af hende: Cathrine Puggaard, der, medens jeg endnu var i Drengaaarene, blev gift med en Ungdomsven af hendes Broder Hans, ved Navn Lühs, og kom til Christianssand i Norge, hvor han var bleven ansat som Postmester. Alle de her nævnte ere nu døde, de fleste af dem for mange Aar siden.

Paa Fædreneside kan jeg endnu føre min Stamtavle et Trin videre. Min Farfader, Isenkræmmer Liunge, var en Søn af Poul Munkgaard Liunge (født 1696, død 1752), første Gang gift (1721) med Anna Kähler, der døde $\frac{1}{2}$ Aar efter, og anden Gang med Sophie Amalia Maurotz (født 1695). Han havde da en endnu levende Broder Søren Liunge og en gift Søster, Ellen Marie Arentzen. Med sin anden Kone havde han sex Børn: en Datter, Ane Cathrine (født 1724) og fem Sønner: Hans (f. 1725), Poul (f. 1726), Anders (f. 1728), Christian (f. 1730) og min ovenfor nævnte Farfader Peder Ogelbye (f. 1732). Foruden min Fader havde Sidstnævnte havt tvende Børn, den ovenfor nævnte Poul Munkgaard, og en Datter, Sophie Amalie, der var død, inden jeg blev født. Om min Slægt paa Mødreneside veed jeg kun, at min Moders Stedfader Thomas Puggaard var født i Ribe Egnen, og at hans Navn antages at skrive sig fra en Gaard, hvor der blev holdt Skole (Puge-, d. v. s. Poge-Gaarden), og at Slægtninge af samme Navn endnu leve der i Egnen som Bønder, eller i alt Fald levede der for nogle Decennier siden.

Mine Forældre havde, foruden mig, fire Børn, alle Piger og alle yngre end jeg: Sophie Amalie (f. 1799, d. i Molde 1870), Poulina Marie (f. 1801, d. i Hjuleberg ved Halmstad 1863),

Dorthea (f. 1803, d. i Veile 1860) og Thomasine (f. 1811), der endnu lever og er gift med Pastor C. Hellemann i Rye.¹⁾

Min Fader havde, før han (1794) etablerede sig som Vinhandler, i længere Tid forestaaet den i sin Tid velrenommerede Barfredske Viinhandel. Man vil erindre P. A. Heibergs Vise: „Har jeg kun en lumpen Daler“ hvori det hedder:

„Er fra Barfreds Flasken kommen —

Notabene med Protest.“

Han havde sin Viinhandel, saalænge jeg kan huske tilbage, i Kjældereren paa Hjørnet af Fortunstræde og Admiralgade. Desværre var han ikke saa heldig som sin forrige Principal. Han fik vel Kunder, men var altfor redebøn til at give dem Credit, laante dem vel endog Penge, naar de vare i Forlegenhed, kort, det gik stadig mere og mere tilbage for ham, og allerede i min tidligste Barndom (saavidt jeg veed, strax efter min ældste Søsters Fødsel) tvang Omstændighederne, vistnok meget imod min Moders Ønske, mine Forældre til at modtage et Tilbud fra min Faders Moder, der eiede et Huus i Admiralgaden, ved Siden af min Faders Viinhandel, om at tage mig, deres Førstefødte, til sig. Jeg kom da i Huset hos min da henved 70aarige Bedstemoder. Det er et gammelt Ord, at: „Mands Moder var aldrig Sønnekone god“, og det havde ogsaa her stadfæstet sig. Sønnens Giftermaal havde ikke huet den Gamle, og hun stiklede derfor jevnlig paa min kjære Moder, der hverken kunde staae eller gaae hende tilpas, saa at det i Barneaarene ofte smertede mig dybt, især da min Fader nogle Aar efter opgav Handelen og hele Familien flyttede sammen med min Bedstemoder, som da ved det daglige Samliv fik hyppigere Lejlighed til at udøse sin Galde mod min Moder, der søgte sin bedste Trøst i den Kjærlighed og Ømhed, hun i det rigeligste Maal skjænkede sine Børn, og ikke mindst sin eneste Søn.

Da min Moders Stedfader, Puggaard, med sin Familie boede i Nærheden af os i Gaarden paa Hjørnet af Viingaardsstræde og Sqvaldergaden, kom vi Børn meget ofte over til ham, og det

¹⁾ Hun døde 1. Juni 1892.

hændtes da, at der udspandt sig en Strid imellem ham og min Bedstemoder angaaende mig, idet han absolut vilde have mig sat i Latinskolen for at studere, men min Bedstemoder lige saa bestemt erklærede sig derimod, og Resultatet blev, at hun med en Standhaftighed, der efter mine Begreber i en modnere Alder havde været en bedre Sag værdig, satte sin Villie igjennem, og jeg kom da ikke til at studere, men blev sat i Efterslægts Realskole.

Om denne Skoles Beskaffenhed paa den Tid kan jeg henvise til, hvad en af mine daværende Skolekammerater, Abrahams, har skrevet derom¹⁾. Foruden ham kom jeg da i Klasse med Flere, hvis Navne siden ere blevne hæderlig bekendte. Jeg skal her blot nævne Brødrene H. P. og A. Hansen²⁾, Møhl³⁾, Hohlenberg⁴⁾, Larpent⁵⁾, Pierre Agier⁶⁾, C. Thortsen⁷⁾ og Ursin⁸⁾. Jeg blev dengang regnet med blandt de mere opvakte Dreng og begyndte allerede, da jeg i 1811 var kommen op i Skolens 1ste Klasse — som i en Forudfølelse af min sildigere Livsbestemmelse — paa en journalistisk Virksomhed, idet jeg i Forbindelse med Abrahams udgav et Ugeblad: „Efterslægts Mercurius“, som i skrevne Exemplarer udbredtes i Skolens øverste Klasser. Heri fandtes oversatte Smaafortællinger, Anekdoter, Efterlysninger og Fremlysninger o. s. v., ja, jeg dristede mig endog til her at producere nogle visselig meget daarlige Forsøg paa Poesi, af hvilke jeg endnu erindrer et Par, hvori jeg bragte den af mig som Dreng ved Besøg hos min Tante i Ermelundshuset, den ovenfor nævnte Md. Luplau, ofte paa Kryds og tvers gjennemstrøifede Ermelundskovs Naturskjønheder min tarvelige Hylding. — Jeg mindes ogsaa grandt det af Abrahams omtalte dumdristige Forsøg af nogle af os Dreng paa at spille Scener af „Axel og Valborg“, hvori jeg udførte Erkebispens rigtignok ikke for Hukommelsen anstrængende Rolle, medens C. Thortsen spillede Sortebroder Knud, en Broder af ham, L. Thortsen, Axel, Larpent Valborg og Abrahams Vilhelm. Jeg husker ogsaa, at vi, da der efter

¹⁾ „Meddelelser af mit Liv“, S. 24 ff. ²⁾ Bankdirektør og Politiker H. P. H. og Grosserer A. N. H. ³⁾ Prof. med. N. C. M. ⁴⁾ Prof. teol. M. H. H. ⁵⁾ Lægen J. P. L. ⁶⁾ Grosserer P. J. A. ⁷⁾ Rektor, Prof. T. ⁸⁾ Astronomen G. F. K. U.

Tragoedien skulde være Dands og Lystighed, udførte en parodisk Efterligning af Sabinerindernes Rov ved at slukke Lysene og i Mørke fange de smaa Pigebørn, vi vilde dandse med.

Blandt mine Erindringer fra Drengaaarene hører ogsaa, at jeg kom paa flere af Biørns Maskerader paa Hoftheatret (1805—6), og at jeg efter Aabningen af den dramatiske Skoles Forestillinger der (1806—7) kom til at see saagodtsom alle disse og da navnlig fryde mig over den som Komiker og Sanger indtil Forgudelse yndede Carl Bruun, der snart blev som Sjælen deri, imedens flere sande Stympere i den ædle Kunst som Wildt og Jordhøi i det Høieste bleve taalte. Jeg mindes, at da den Sidstnævnte som den værdige Huusfader i et Ifflandsk Stykke udbød: „Jeg veed det nok, jeg er et Uhyre!“ gjenlød hele Huset af Klap og Bravoraab.

Min Lecture udenfor Skoletimerne indskrænkede sig til de faa Bøger, jeg fandt enten hjemme eller hos min Bedstefader Puggaard. Blandt de første var et Exemplar af Møllers Oversættelse af Livius, der var udkommen paa min da forlængst afdøde Farbroder P. M. Liunges Forlag. Den interesserede mig, mærkeligt nok, i en saa høi Grad, at Volsker, Sabinere og Romere bleve mig som gamle Bekjendte, og „Saaledes endte Romerne den anden puniske Krig,“ stadigt foresvævede mig som Qvintessentsen af concis og fyndig Historieskrivning. Paa de Puggaardske Boghylder fandtes, foruden hele Aargange af Todes Maanedsskrift „Iris og Hebe“, Oehlenschlægers Digte fra 1803, som jeg læste saa tidt, at jeg kunde de fleste af dem udenad, Livius, Oehlenschlæger og de første og vigtigste Repræsentanter for Oldtidens og Nutidens Storhed i Virkelighedens og Phantasiens Verden. Men da jeg ved min Bedstefaders Hjælp snart kom til at gjøre Bekjendtskab med Theatrets Trylleverden og allerede som Dreng ofte kom paa Comoedie i det kongelige Theater, gik Holbergs Storhed ogsaa snart op for mig, og hertil bidrog det ikke lidet, at min gamle Bedstemoder, der personlig havde kjendt Holberg, med kjendelig Forkjærlighed skildrede ham for mig som han gik og stod, med Præget af Lune i sit Ansigt og med det sarcastiske Smil, som gjerne spillede paa hans

Læber, idet han holdt Øie med Alt, hvad der foregik, og de Mennesker, der færdedes omkring ham. Jeg husker endnu godt, hvilket Indtryk det i en noget modnere Alder gjorde paa mig, da hun fortalte mig om den Vandalisme, der umiddelbart efter hans Død blev viist imod hans Eftermæle, idet hele Vognmandslæs af hans Papirer, hvoriblandt sikkert fandtes flere for Efterverdenen uvurdeerlige Manuskripter, bleve kjørte bort, solgte som Makulatur.

Ikke mindre utrættelig var min Bedstemoder med at fortælle om den Struenseeske Katastrophe 1771, som jo laa hende langt nærmere, og jeg mindes, at hun paa visse Festaftener altid lod hente fra Schmiths Spiseqvarteer paa Hjørnet af Boldhuusgade og Admiralgaden, der tilligemed Eisens i Kirkestræde regnedes blandt de bedste i Kjøbenhavn, de dengang endnu eksisterende og som en af hans Livretter berømte „Struensees Æbleskiver“, der adskilte sig fra alle andre ved deres kuglrunde Form og sprøde Beskaffenhed. Det er ikke umærkeligt, at denne kulinariske Erindring om en berømt Personlighed havde holdt sig i Live over 40 Aar efter hans ulykkelige Endeligt, medens i en sildigere Tid andre lignende Souvenirs — som f. Ex. Orla Lehnanns Tobak og Brystsukker — kun opnaaede en langt kortvarigere Tilværelse.

Af større Tidsbegivenheder, som i Begyndelsen af vort Aarhundrede mest bragte Røre i Folkestemningen, kjendte jeg kun af Omtale Anden Aprilsdagen; jeg var under selve Begivenheden for lille, til at jeg kan huske den. Des stærkere og varigere Indtryk gjorde Bombardementsdagene 1807 paa mig. Min Fader var dengang Commandeersergeant ved Borgervæbningen. Min Morbroder Hans Puggaard, der havde begyndt at uddanne sig til Handelsfaget, deeltog som Livjæger tilligemed sin ovenfor nævnte Ven Lühs blandt Andet i Udfaldene fra Classens Have. Vi havde saaledes rigelig Anledning til Dag for Dag at høre, hvad der foregik under Beleiringen, og da Bombardementet begyndte, stod min Bedstemoder med Stuevinduet paa Klem og holdt Øie med Bomber, Granater og Raketter, og hver Gang hun saae et af disse Projektiler komme i Nærheden, raabte hun

til os: „Nu kommer der en!“ og trak Vinduet til sig, som om det kunde frelse os. Jeg glemmer aldrig det forfærdelige Indtryk, det gjorde paa os, da Fruekirkes Taarn faldt og Lysningen af det derved opstaaede Ildhav flammende aftegnede sig paa Hjørnестedet af Viingaardstræde skraas overfor os. I dette Hjørnестed faldt en Bombe, ved hvis Sprængning en ung Pige der i Gaarden af Skræk blev vanvittig og i denne Tilstand løb over paa Kirkegaarden ligeoverfor. Vort Huus blev lykkeligvis forskaanet, idet kun et Stykke af en Bombe, som mine Forældre længe opbevarede til Erindring om hine Rædselsdage, faldt ned igjennem Skorstenen uden at gjøre nogen Skade. Jeg husker ogsaa godt den Skræk, der greb os Alle, da Natten efter de tre Bombardementsnætter et stærkt Tordenveir med knittrende Lyn jog os ud af Sengen, og vi troede, at nu begyndte Bambarde-mentet igjen. Efter Kapitulationen saae vi Børn med tilgivelig Nysgjerrighed paa de fremmede Militaire, der færdedes gennem Gaderne for at glæde sig ved Synet af de anrettede Ødelæggelser, og af hvilke Bjergskotterne især tildroge sig Alles Opmærksomhed, og jeg husker endnu saa godt, som om det var skeet igaar, hvilken Forundring det vakte hos os, da vi saae een af de forsorne Skomagerdrengene, der dengang havde Æren af at være de første blandt Hovedstadens *gamins*, liste sig henad Gaden, løfte Skjørtet op paa en foran ham roligt fremskridende Bjergskotte og bibringe denne et dygtigt Klask paa Bagen, hvorpaa han ilsomt søgte Frelse i Flugten om ad Hjørnet, inden den bandende Skotte kunde vende sig omkring og faae Øie paa Gjerningsmanden. Denne lille Episode var for os som en heel Bedrift!

Om mine Skoleaar har jeg intet videre af Mærkelighed at berette. Den 1ste April 1812 blev jeg udskrevet af Efterslægten, og Skolens Inspecteur, Fabricius, meddeelte mig da et Vidnesbyrd, hvori han tillagde mig „saare heldige Naturanlæg i Forening med megen Lærelyst og Flid“, af hvilken Grund jeg havde „gjort en særdeles god Fremgang i Skolens Underviisnings-Gjenstande“, ligesom jeg „ogsaa fra Moralitetens Side afgav den glædeligste Forhaabning.“ Forsaavidt dette kunde tillægges nogen

større Betydning, end det i Grunden havde, syntes nu Alting at tegne saare godt for mig, og efterat jeg nogle Dage efter var bleven confirmeret af Provst Holm i Holmens Kirke, blev Spørgsmaalet naturligtviis, hvilken Levevei jeg nu skulde gaae. Det blev da anseet for en stor Lykke, at min Morbroder, Magnus Puggaard — Himlen maa vide ved hvilke Egenskaber — havde opnaaet fast Ansættelse som Fuldmægtig ved Frederiksværks Hovedcontoir heri Staden og i denne Egenskab endog faaet Titel af Krigsraad. Han lovede at forhjælpe mig til et lignende Held og talte min Sag til den interimistiske Contoirchef, Justitsraad Berth; denne anbefalede mig til de to daværende Administratorer for Frederiksværk og Gods, Admiralitetsdeputeret Grove og Artilleriøberst Claussen; jeg opnaaede da kort efter min Confirmation at blive ansat ved det nævnte Contoir, først som Volontair og siden som virkelig Copist, i hvilken Egenskab jeg kom til at nyde en aarlig Gage af 180 Rd.

At denne Stilling umuligt kunde tilfredsstille min tidlig vakte ungdommelige Virkelyst eller laa for mine naturlige Evner, vil Enhver indsee, uden at jeg derfor tør tillægges nogen stor Ærgjerrighed. Mit daglige Contoirarbejde, der i Begyndelsen kun bestod i at reenskrive Contoirchefens Brevconcepter og siden indføre dem i Copibogen, kunde ikke gjøre Krav paa nogen stor Qvotadeel af min Tid, og dette aandsfortærende Pligtarbejde oplevedes ikke i mindste Maade ved Omgangen med mine Foresatte. Justitsraad Berth var et af de meest prosaiske Mennesker, jeg har kjendt, og hans Fuldmægtig, min Morbroder — ja, jeg gjør ham vist ikke Uret i hans Grav, naar jeg kalder ham indskrænket, næsten indtil Idiotisme. Den Tid, jeg i rigeligt Maal fik til min egen Raadighed baade uden for og paa Contoiret, anvendte jeg da til at affatte poetiske Forsøg i forskjellige Retninger og lægge Planer til større Arbejder, hvis Iværksættelse flere Gange ogsaa paabegyndtes, men aldrig fuldførtes, som det vel i Regelen pleier at gaae med de fleste unge Mennesker, og det varede ikke længe, inden en uimodstaaelig Lyst efter at see et og andet Product af mig paa Prent bragte mig til at sende Artikler (dog i Førstningen meest i Prosa) til de da meest an-

seete Blade: „Kjøbenhavns Skilderi“, „Statstidenden“ og „Dagen“. Jeg erindrer saaledes alt i 1813 at have offentliggjort nogle versificerede Linier til Minde om den da afdøde talentfulde unge Skuespillerinde Jfr. Busch. Da jeg vedblev at være en stadig Comoediegjænger, var det selvfølgelig meest om Theatret og dets Forestillinger, jeg fik Lyst til at yttre mig, og jeg sendte, saavidt jeg mindes allerede i 1814, Anmeldelser af Theatrets Forestillinger til S. Soldin, der optog dem i „Skilderiet“. Man maa nu ikke troe, at jeg ved disse Skrivelser vilde søge at erhverve mig et Bidrag til den *nervus rerum*, min smalle Copist-gage kun kunde tjene til et svagt Grundlag for. Nei, jeg sendte Alt anonymt og nød kun den Tilfredsstillelse, at Rub og Stub kom i Bladene, og der var ligesaa lidt Tale om noget Honorar, som jeg havde Tanke derom.

Jeg kan imidlertid ikke forbigaae det for Danmark saa skjæbnsvangre Aar 1814, uden at berøre en Yttring af den Stemning, der greb det hele Folk, og navnlig gav sig Luft i Hovedstaden ved Budskabet om Fredsslutningen i Kiel i Januar og Norges Afstaaelse. Strax efterat den officielle Bekræftelse indløb hertil og satte hele Befolkningen i oprørt Bevægelse, havde den daværende Theaterdirection ansat Holbergs „Jacob v. Thyboe“ til Opførelse og viste den mærkværdige Malconduite ikke at sætte en anden Forestilling i Stedet. Det var den 24de Januar 1814. Stykket blev givet for propfuldt Huus, og jeg var den Aften i Parterret. Frydendahl overtraf sig selv i sin geniale Udførelse af Hovedrollen. Strax ved sin Indtrædelse paa Scenen, hvor han optraadte med et bredt, hvidt Ordensbaand paa, modtoges han med en Jubel, som ikke vilde tage Ende. Han betonedede Alt, hvad der paa nogen Maade kunde gives mindste Hentydning til det sørgelige Felttog og dets Udfald, Dagens frygtelige Thema, paa det Stærkeste, og Replik efter Replik applauderedes med levende Bravoraab, der umiskjendelig langt mindre gjaldt den store Komikers udmærkede Spil, end de vare Udtrykket for en Harme og Forbittrelse, jeg aldrig siden har hørt tilkjendegivet med en saadan Styrke af et Theaterpublikum. Chefen for det kongelige Theaters Bestyrelse blev Dagen efter

kaldt op til Dronningen og fik en drøi Irettesættelse, som han efter Ordre lod gaae videre til Frydendahl, der desuden — navnlig for hans Attentat paa *crimen læsæ majestatis* ved at drive Spot med det hvide Ordensbaand paa Scenen — blev sat i Blaataarn. Men Skandalen var desværre engang skeet og lod sig ikke re-dressere.

Det var i samme Aar, at en ung Sangerinde, Jfr. Walter, ved et daarligt Skuespillerselskab (det Franckske), som gav Forestillinger paa Hoftheatret, navnlig i det tydske Vrængebillede af en Opera: „Das Donauweibchen“, gjorde *furore* hos vort Publikum med sin smukke, friske Syngestemme og sit tiltalende, naive Spil, og det saameget mere som det i hende fandt, hvad en offentlig Anmeldelse meget skarpt betegnede hende: „en Perle paa en Mødding.“ Det heed sig snart, at Theaterdirecturen vilde søge at vinde hende for den danske Scene. Efter den tydske Forestillings Ophør skulde der den 6te August gives en Concert til Fordeel for hende, og jeg, der dengang ikke var mere af Stok og Steen end alle andre unge Mennesker og følgelig hørte blandt hendes ivrige Beundrere, greb nu denne Leilighed til at forfatte en lille vercificeret Epilog, som jeg anyonynt tilsendte hende med Anmodning om at fremsige den paa Concertaftenen. Ihvor kort den end var, voldte det hende dog en ikke ringe Besvær at lære den i et for hende saa uvant Sprog som det danske; men hun gjorde det, og det lykkedes hende at fremsige den saa temmelig feilfrit og med saa megen Følelse, at Publikum modtog den med sand Enthousiasme og deri saae en Bebudelse af hendes Optræden paa vor Scene, blandt hvis Prydelser hun først som Jfr. Walter, siden som Md. Rind og tilsidst som Md. Nielsen (Instructeur Nielsens første Kone) i en lang Aarrække kom til at høre. At Ingen mere glædede sig over den i og for sig høist ubetydelige Epilog end dens ubekjendte Forfatter, var en Selvfølge.

Efter at jeg i Slutningen af Aaret havde beklaget Tabet af min Bedstemoder paa Mødreneside, Md. Puggaard, der kun blev 60 Aar gl., mistede jeg i Begyndelsen af det næste Aar 1815 ogsaa min Bedstemoder paa Fædreneside, Dorthea Liunge, der

opnaaede den høie Alder af 83 Aar. Det nøiere Forhold, hvori jeg fra min Barndom og ind i Ynglingsalderen havde staaet til hende, voldte naturligviis, at dette Tab berørte mig langt smerteligere. Hun hensov, træt af Dage, uden lange Lidelser, og jeg skylder hende endnu i mit Livs Aften Tak for den Forening af stræng Alvor og Mildhed, hvormed hun havde hæget over mig som Barn uden at forkjæle mig, som det saa ofte er Tilfældet med Bedstemødre. Hendes bittre Sindelag imod min Moder havde i Aarenes Løb med Alderen tabt sig. Jeg eier endnu en levende Erindring om hende i tvende Brystbilleder: en Vox-Poussering, taget 1760, medens hun kun endnu var 28 Aar, og en coloreret Miniaturtegning af Flindt, udført, da hun var 68 Aar gammel. Det er høist interessant at sammenligne disse to Billeder. Det første viser en ung og smuk, blomstrende Pige, sandsynligviis i sin Brudedragt, klædt efter den Tids Mode, og umiskjendelig i stolt Bevidsthed om sit Værd og sin Skjønhed; det andet, den alderstegne Matrone, iført en Adriene og med en gammeldags Kappe paa Hovedet, endnu med Præget af fordums Skjønhed, parret med en bevidst Selvfølelse, begge bærende Vidnesbyrd om, at den Qvinde, vi see for os, vidste, hvad hun vilde, og forstod at skaffe sin Villie Anerkjendelse hos Andre. I Tale og Færd var hun for mig stedse som en Typus af Middellstandens Qvinder i Holbergs Tid, indtil sit Endeligt aldeles uberørt af det sildigere til Mode blevne qvindelige Pruderi og Snerperi. Hvor vilde man ikke nu stødes ved at høre flere Ting saa reentud nævnes ved sit rette Navn og ved de, efter Nutidens Begreber, uhøviske Talemaader og Mundheld, hun saa ofte gav til Bedste. Saa længe jeg kjendte hende, brugte hun Snustobak; hendes Daase var uadskillelig fra hende. Jeg har som Barn ofte maattet høre, at min første Bedrift, da jeg som en Dreng paa et Par Aar kom til hende, var ubemærket at tage hendes Tobaksdaase fra Bordet, hvor den stod, krybe hen ad Gulvet med den, ryste Tobakken ud og blande den med Sand, hvorpaa jeg, som om Intet var passeret, satte den tilbage paa sin Plads. Var det et skjult Fond af Malice, der allerede da laae paa Bunden af mit barnlige Sind? eller maaske Embryonen til

den polemiske Tendents, der siden paadrog mig saa manges Mulkt til Fattigvæsenets Hovedkasse for den nu forlængst begravede Trykkefrihedslovs Edderkoppespind af „Skumlen med Bitterhed“ ?

I samme Vinter, eller maaske noget tidligere, var jeg bleven bekjendt med Boghandler Chr. Steen. Paa hans Forlag paabegyndte Professor Sander Udgivelsen af et saakaldet „Oppositionsblad, Literaturen, Politiet og Theatret helliget“, betitlet „Adrastea“ som udkom een Gang om Ugen. Allerede i April s. A. fralagde han sig imidlertid Deel i Redactionen, og sex Uger efter nedlagde han i en „Palinodie“ for evig Oppositionen, foranlediget dertil af det vistnok velfortjente Mishag, som en satirisk Epistel fra ham med Angreb paa „Literaturtidenden“ og Oehlenschlæger havde vakt. Steen overtog nu selv baade Redaction og Udgivelse, understøttet især af Procurator J. N. Høst, der navnlig skrev Theaterkritikkerne. Her aabnede sig nu for mig en Leilighed til journalistisk Virksomhed, der blev saameget des større, som „Adrastea“ (fra Slutningen af November 1815 til Udgangen af 1816) udgik som Dagblad. „Adrastea“ ophørte, efter igjen at være blevet indskrænket til at udgaae to Gange om Ugen, med Slutningen af Aaret 1817. Jeg leverede nu dertil deels Nyheder, deels Theateranmeldelser (idet jeg hertil overførte den i „Kbhavns Skilderi“ paabegyndte Meddelelse af Theaternyheder i Brevform) og tillige en heel Deel Oversættelser. Nu og da skrev jeg ogsaa poetiske Sager der, navnlig under det pseudonyme Navn Frederik Heyn.

Blandt de Artikler i dette Blad, som tildroge sig mest Opmærksomhed, hørte de polemiske af A. E. Boye (Peter Wegner), der her anonymt skrev flere Stykker imod Baggesen i den daværende Feide mellem ham og Oehlenschlæger. T. C. Bruun benyttede ogsaa Bladet til anonyme Stiklerier imod Baggesen (saaledes: „Essents til Brug for Gjengangere“), og Wosemose smurte en Tidlang Nummer efter Nummer fuldt med de mest urimeligt rimede og dramatiserede Polemiker, Gaader &c. J. N. Høst skrev under Mærkerne 91, 38 og H. N. Jørgensen og løste under sidstnævnte Navn de Wosemoseske Gaader, og C. F. Güntel-

berg ligerviis som Pseudonymen „Lynstjern“; A. E. Boyes Bidrag vare saagodtsom det eneste Læseværdige i Bladet, som nu knap engang har literaturhistorisk Interesse.

Der er vistnok kun saare faa, maaske ingen, Nulevende, der vilde see sig istand til at føre deres Erindringer om vort Theater saa langt tilbage i Tiden som jeg: Schwarz som „Niels Ebbesen“, Rosing, da han som værkbruden Mand (i 1812) tog Afsked fra Scenen, Knudsen og Saabye i mange af deres bedste Roller, staae, naar jeg tænker mig tilbage, endnu lyslevende for mig. Jeg har seet Frydendahl som Hakon Jarl og Foersom som Axel, Heger som Einar Tambeskiælver, Knudsen som Stærk-odder, Md. Heger som Valborg og Md. Zinck som Signe, længe førend Dr. Ryge, Nielsen og Md. Nielsen optraadte. I 1816 døde Knudsen. Jeg havde saa ofte seet og glædet mig over hans Spil og beundret hans patriotiske Sangerfærd, hvorved han tilveiebragte ikke mindre end omtrent 600,000 Rd. til de i Krigen Saarede og Faldnes Efterladte, og som tilsidst nedbrød hans Sundhed og bortrev ham i hans kraftigste Alder, at jeg blev henrevet til ogsaa at yde min Tribut til hans Minde, hvilket skete i et hos Steen udgivet „Qvad ved Hans Christian Knudsens Grav“ af Frederik Heyn, som, skjøndt det var udsprunget af en exalteret Stemning og en reen Ubetydelighed, dog i det Øieblik, da hans Død havde vakt en saa almindelig Deeltagelse, og hans Jordefærd samlede et saa stort Følge, som Hovedstaden endnu aldrig ved nogen privat Mands Død havde været Vidne til, vandt Gjenklang og Udbredelse.

I 1817—18 udgav jeg, ligeledes paa Steens Forlag, „Skjemt og Satire“ af Frederik Heyn, i 2de Hefter, der foruden endeel Oversættelser indeholdt flere ungdommelige Forsøg i humoristisk og satirisk Retning, som bleve modtagne med større Skaansel, end de fortjente. Det i 1820 udkomne 3die Hefte af „Skjemt og Satire“, udgivet af Frits Heyn, er derimod forfattet af Dr. Dampe. I samme Aar deltog jeg i Sprogøvelser hos Professor Sander, hørte Forelæsninger af H. C. Ørsted, Olufsen og Viborg og oversatte og skrev en Mængde Digte og Vers, af hvilke sidste Deviserne til endeel af de hos Steen som Nytaarsvers i en ny

Stil udkomne wienske bevægelige Figurer nød den vistnok høist ufortjente Ære at figurere jevnside med Deviser af Oehlen-schlæger og Grundtvig, medens den nye Idee skaffede dem en stor Udbredelse. Ved de hyppige Besøg, jeg gjorde hos min Onkel, nu Grosserer Hans Puggaard, blev jeg bekendt med hans Svoger, den siden med mig i saa nær Berøring staaende frisindede og høitbegavede Johannes Hage.

I Slutningen af 1817 blev jeg optaget som Medlem af Selskabet „Clio“¹⁾.

Dette Selskab, hvor jeg i dette og de nærmest paafølgende Aar tilbragte saa mange af mine gladeste Ungdomstimer og gjorde Bekjendtskab med saa mange hæderlige og berømte Mænd, indtager en saa betydelig Plads i mine Erindringer fra den for-gangne Tid, at jeg maa omtale det noget udførligere, hvortil jeg har saameget des større Opfordring, som det nu kun vil kunne erindres af saare Faa, skjøndt dets Virken og Indflydelse i sin Tid baade i politisk og literair Henseende vel turde for-tjene at kjendes og mindes.

Læseselskabet „Clio“ blev, saavidt jeg har kunnet bringe i Erfaring, stiftet i Aaret 1816 af nogle i Kjøbenhavn værende Normænd og Islændere og indskrænkede sig i Begyndelsen til disse Nationaliteter. Indførelsen af en fri Forfatning i Norge og den hos de herværende Normænd vaagnende Frihedsfølelse havde fra første Færd i denne Forening fremkaldt en friere Tone, som snart vakte Regjeringens Opmærksomhed og en Mis-tanke imod dens Exclusivitet, og det paalagdes Bestyrelsen gjen-nem Politiet, der paa den Tid ogsaa havde det Hverv at føre et skarpt Tilsyn med alle Foreninger, ogsaa at optage Dansk-fødte deri.

Hidtil havde Selskabet kun havt et lille Lokale (et Par Væ-relser paa 1ste Sal etsteds i Admiralgaden), men da Medlems-antallet snart tiltog betydeligt, leiede man en temmelig stor 1ste Sals Etage i Brolæggerstræde, og da det var steget til omtrent 150, organiseredes det ved Udarbeidelsen af Love, som discu-

¹⁾ Se om Clio: J. K. Høsts „Tiden“ S. 169 ff.

teredes og vedtoges. Sildigere, da det talte 300 Medlemmer og derover, fik det et endnu større Lokale i Badstuestræde, det nuværende Nr. 18.

Ifølge Lovene skulde Selskabet have et udelukkende aandeligt Formaal, særlig som Læseselskab og i historisk Retning. Kortspil, Billard og dsl. tilstedtes ikke. For efter Forslag af et Medlem at kunne indballotteres deri krævedes, at Vedkommende enten var kongelig Embedsmand, civil eller militair, Student eller Examinatus juris, eller at han læste til en Examen; dog skete der Undtagelser heri ifølge særlig Anbefaling. Det heed i Lovene, at Selskabets Øiemed var stedse at forskaffe dets Medlemmer nyttig og behagelig Læsning og Conversation, og i Forbindelse dermed sattes videnskabelige Foredrag og Forhandlinger. Andre selskabelige Fornøielser kunde kun tillades, forsaavidt de ikke indskrænkede eller tilintetgjorde Hovedforinaalets Opnaaelse.

Da jeg indtraadte deri — saavidt jeg mindes, foreslaaet af J. K. Høst, med hvem jeg havde gjort Bekjendtskab hos Boghandler Steen — talte Selskabet allerede flere Notabiliteter; Digteren Pram, Søhelten Commandeur Jessen og den frisindede Jurist Gudenrath vare Æresmedlemmer, Nyerup, Finn Magnussen og Rafn Medlemmer, medens Procurator N. C. Bjerring, Dr. Dampe, Professor Wendt, Blok Tøxen og Henrik Krøyer hørte blandt Selskabets frisindede og mest frittalende Elementer.

„Clio“ tog snart et ikke ringe Opsving og tildrog sig stedse mere Opmærksomhed, ikke blot ved de Foredrag, Disputatser og Oplæsninger, som der ugentlig fandt Sted, men vist i en ikke ringere Grad ved den, efter hiin Tids Leilighed, her stadigt i videre Kredse udbredte Frihedsluftning, der ligesom aandigt befrugtende svævede over det. Man talte her stedse frit og utvungent; Enkelte førte endogsaa Ordet med en dengang uhørt Dristighed, selv over de mest kildne politiske Materier. Det var da ganske naturligt, at det allerede iforveien mistænksomt stemte Polities aarvaagne Blik blev henvendt derpaa, og en i et norsk Blad („Drammens Avis“) indrykket Artikkel fra Kjøbenhavn om Udsigterne for og Ønskeligheden af en fri Forfatnings Indførelse i Danmark foranledigede, at man lod kalde flere af Selskabets

Medlemmer (jeg mindes saaledes Blok Tøxen og Normanden Kildal Lund) i Politiforhør, men uden at dette ledede til nogen Opdagelse om Forfatteren.

Om Selskabets litteraire Virksomhed bar flere af de der holdte Foredrag et levende Vidnesbyrd. Først og fremmest maa her nævnes J. K. Høsts om det Struenseeske Ministerium og Katastrophen 1771, hvorpaa han siden baserede sit Skrift om Struensee; men her var den himmelvide Forskjel, at Foredraget bragte Tilhørerne en langt mere uholdt, paa selve Kjendsgjerningerne begrundet Fremstilling af Begivenhederne, istedetfor at Skriftet siden gjengav dem i en lemlæstet Skikkelse med al den Fordølgelse af Sandheden, som Hensynet til Kongefamilien og Enevoldsherskeren Frederik den Sjettes udtrykkelige Befaling, at han ikke vilde have Mindet om sin Moder, den ulykkelige, men visselig ikke brødefrie Caroline Mathilde, compromitteret, gjorde absolut nødvendig. Det var ogsaa kun under denne Betingelse, at Høst havde faaet Adgang og Tilladelse til at benytte Actstykkerne i Processen. En saadan Offentliggjørelse, med Tilsidesættelse og vilkaarlige Fordreielser af Sandheden, burde Forfatteren vistnok aldrig have indladt sig paa, og Chr. Molbech havde fuldkommen Ret, da han, under forandrede Forhold, i sine sildigere offentliggjorte Oplysninger om Sagen bebreidede ham, at „saaledes skriver man ikke Historie.“ Med Fremstillingen i Foredrag for en privat Kreds var det en heelt anden Sag. Om ogsaa det nævnte Hensyn ogsaa her paalagde et vist Baand og paabød megen Varsomhed i Fremstillingen, var dog Intet til Hinder for, at Sandheden her kunde komme for Dagen, eller at dog Enhver, der blev bekjendt med alle Facta, selv kunde fælde en upartisk Dom, selv om Fremstilleren nok saa meget søgte at besmykke dem. Den overordentlige Interesse, Gjenstanden for disse Foredrag havde for Alle, voldte, at de samlede en talrig Tilhørerkreds, idet at hver Gang, de holdtes, saagodtsom alle Selskabets Medlemmer gave Møde, ligesom de ogsaa bidroge Sit til at forskaffe Selskabet en stadig Tilvæxt af nye Medlemmer.

Foruden Høst holdt saagodtsom alle Selskabets øvrige ældre

og yngre Literatorer Foredrag over de forskjelligste Emner. Saaledes Pram („Om Tingenes Værdi“), Gudenrath (Over juridiske og filosofiske Materier), Finn Magnusen (Emner af den nordiske Mythologie, Fortællinger og Digte fra den nordiske Oldtid, og „Eggert Olafssons Levnedsløb“), Nyerup („Opstanden paa Bornholm“, „Strilerne i Bergens Stift“, „Lodbrogs Dødssang“, „Wallmarks Forsvar for det 18de Aarhundrede“, „Spanierne paa Langeland“, „Gamle danske Viser“ og Munchs Reise til Grønland), Bartholin („Den trojanske Krig“), Nissen („Pædagogiske Emner“), F. Thaarup („Kjøbenhavns Kunstmærkværdigheder“), Th. Ursin („Planen til Oehlenschlägers Erik og Abel“), Schram („En nordamerikansk Borgers Fangenskab hos Indianerne“, Nellemann („Om Professor, Historiograph And. Høier“ og „Om de danske Kongers Haandfæstning“), G. E. Lund („Om Gustav Adolphs Dronning, Marie Eleonore“), Wigfus Erichsen („Historiske Emner“), Dr. Dampe („Digte“ og en Comoedie „Pennekrigen“).

Lægger man hertil declamatoriske Oplæsninger af danske Digteres Arbejder (saaledes oplæste Dampe Stykker af Peder Paars og jeg 1ste Sang af Baggesens „Thora fra Havsgaard“) og et Par Disputatser — saa vil man ikke kunne nægte, at Selskabet jo tilbød en for den Tid ualmindelig stor Afvexling og Righoldighed af aandig Underholdning, for ikke at tale om den Interesse, det havde ei alene som Læseselskab, men ogsaa som livlig Conversationsklub.

Jeg maa endnu et Øieblik dvæle ved de ovenfor nævnte to Disputatser. Til den ene havde Dampe indbudt ved opslagne Theses til Forsvar for Selvmord. Som Opponent optraadte Pram, Gudenrath og Stenersen Gad, af hvilke især den sidstnævnte med stor dialektisk Færdighed gjendrev Dampes sophistiske Paastande. Jeg husker endnu, hvorledes Dampe bragte gamle Gudenrath i Harnisk og ud af Concepterne ved at paa-staae, at hans hele Argumentation „gik i en Cirkel“, hvilket bragte den gamle Disputator i en saadan Forbittrelse, at han ikke kunde fortsætte sit Angreb.

Ikke mindre mærkelig, skjøndt i en ganske anden Retning, var den Disputats, hvortil Pram havde indbudt om Tilveie-

bringelsen af en stor Tidsbesparelse ved Hjælp af et al Næring concentrerende og alle andre Fødemidler erstattende Pulver, der skulde træde istedetfor de daglige Maaltider. Den bedste Opponent imod denne bisarre Idee var atter Stenersen Gad, der vakte almindelig Munterhed blandt Tilhørerne ved den humoristiske Maade, hvorpaa han ironiserende skildrede Hensigtsmæssigheden af at bære det Pramske Pulver hos sig i en Daase ligesom Snustobak og byde sine sultne Medchristne en Priis.

En betydelig Svingning i æsthetisk-polemisk Retning havde imidlertid Selskabet taget, da Baggesen (1818) indtraadte deri. Det var netop i det bevægede Tidsløb, da den gjenaabnede Baggesenske Feide mod Oehlenschläger saagodtsom havde deelt den hele dannede Deel af det kjøbenhavnske Publicum i Baggesenianere og Oehlenschlägerianere, og det var da ganske naturligt, at en lignende Spaltning havde fundet Sted i „Clio“, og ikke mindre, at den vittige Digers vindende Personlighed her snart bragte Fleertallet over paa hans Side. Han samlede her en lyttende og beundrende Kreds om sig, idet han tildeels som Improvisation her gav flere bidende Epigrammer (saaledes f. Ex. det, hvori han stemplede Professor Petersen som „Trompetersen“) til Bedste, forinden de kom paa Prent. Vel talte Selskabet ogsaa endeel stærkt udprægede Oehlenschlägerianere, af hvilke især En (en Student Hoegh) ved alle Leiligheder paa den mest hensynsløse Maade personligt angreb Baggesen uden dog derfor at bringe denne ud af Fatning eller bevæge ham til noget Gien-svar. Mange Flere hørte ogsaa til dem, der uden at slutte sig til det ene eller det andet Parti misbilligede baade Baggesens haartrukne og spydige Vittigheder og Oehlenschlägers Udvæxter og Misfostre.

Dog, det er vel paa Tiden, at jeg vender tilbage til mine egne personlige Forhold; skjøndt jeg hørte blandt Selskabets yngste Medlemmer, var jeg ingenlunde blandt de mindst active. Der var vist dengang ikke saa lidet af et Bruushoveds Natur i mig. Jeg deeltog levende i Conversationen, opfangede med ungdommelig Begeistring den friske Frihedsluftning og blev snart den frugtbare Forfatter til de fleste af de Sange, hvormed man

ved de festlige Symposier hædrede Selskabets Notabiliteter. Blandt disse var der ingen, jeg vandt kjærere end gamle Pram. Han var en som Tænker og Digter i sit Physiognomi og i sit hele Væsen klart udpræget, høist interessant Personlighed. Skjøndt meget hidsig af Character og tidt opfarende med et heftigt „Pinedød!“, var han Elskværdigheden selv. Hans høie Pande var furet med Tænksomhedens Præg, og hans Livlighed og den Blanding af Mildhed og Aandrigthed, der saa tiltalende lyste af hans Træk, kunde ikke Andet end drage Alle til sig. Han kom mig imøde med et sandt faderligt Venskab og en Velvillie, der gik langt videre, end jeg havde Krav paa eller kunde vente mig. Som Normand og Skribent i Trykkefrihedstiden (før den ulyksalige Forordning af 1799 udkom) elskede han høit Friheden paa Prent og i Tale, men holdt sig derhos fjern fra enhver Tanke om Muligheden af, at den daværende Tilstand lod sig føre tilbage. Da jeg uden deri at kunne see nogen Fremfusen-
 hed havde skrevet en Art dithyrambisk Apostrophe til Frederik den Sjette om at gjenindføre Pressefriheden, som jeg vilde lade indrykke i de vigtigste Blade, og viste ham den, fik han Taarer i Øinene, rystede paa Hovedet og bad mig lade de Griller fare — „det nyttede dog ikke til Noget og kunde kun skade mig selv.“ Det glædede ham derimod meget, da jeg viste ham Manuscriptet til den af mig efter Iullien og Høck bearbejdede „Almindelig Hukommelsesbog“. Det var noget Practisk, som han vilde anbefale, og han skrev en Fortale dertil.

Jeg samlede nu ogsaa og lod trykke nogle Ark af de ved forskjellige Leiligheder i „Clio“ fremkomne Sange (foruden mine egne, af Nyerup, Finn Magnussen, Dampe, Blok Tøxen, Wendt og Ottesen), og bad Pram om at meddele mig sin Mening. Jeg modtog da fra ham en Skrivelse, som jeg endnu har opbevaret, og som i flere Henseender er ret characteristisk.

Efter først at have fremhævet, at den Omstændighed, at Samlingen indeholdt tre Sange til hans Fødselsdag, hvori der blev ydet ham en Roes, han umuligt kunde være værd, maatte være nok til at godtgjøre hans fuldkomne Incompetence til at afgive nogen Dom over den i sin Heelhed, vedlagde han en

Protest imod, at Samlingen, som begyndte med en Hymne til „Clio“ (af Finn Magnussen), ikke først bragte Sangene til Kongehuset, idet han „overhoved troede, at naar den indeholdt Sange til Kongen eller Dronningen, som de Væsener, hvilke nu, det være sand Følelse eller Klogskab, ei maa sættes ved Siden af, end sige efter nogen anden Dødelig, maa vel disse nødvendig staae særskilt og først — uden dog vel, som her er Tilfældet, allerførst en Sang til det overnaturlige, ideale Væsen, Gud indenfor vort Samfund.“ Han takkede derpaa navnlig mig for mine mange Sange, som efter hans Mening „ikke alene lovede vor Literatur en elskelig Digter, men viste, at vi allerede i ham eiede en saadan,“ hvorhos han anbefalede mig „ydermere Øvelse, taalmodig og derfor langsom Flid og idelig nøiere Studium af vor og andre Nationers Mønstre,“ da jeg saa skjønnedes med Vished endnu at give saavel lyriske som andre Arbejder af endnu mere fuldendt Skjønhed.“ — Ihvor vel skikket en saa smigrende Omtale af Pram end maatte være til at sætte en ung Riimer Fluor i Hovedet, kan jeg dog med Sandhed sige, at jeg allerede dengang var saa langt fra at tillægge mine Vers og øvrige poetiske Forsøg mere end ephemerisk Værd, at jeg tvertimod meget godt følte og erkjendte, at den Tid forlængst var forbi, da en taalelig Leilighedssang eller Drikkevise var nok til at skaffe Forfatteren Navn af Digter.

Ihvorvel jeg ikke hørte blandt dem, der tog et bestemt Parti i den Baggenseske Feide mod Oehlenschläger, udøvede dog Baggenses geniale Personlighed ogsaa en ikke ringe Indflydelse paa mig, hvortil baade Samtaler med ham og et Par Besøg hos ham bidroge Sit. Hjemme hos ham, d. v. s., i hans eget Værelse, herskede den mest digteriske Uorden, man vel kan tænke sig; han selv var skjødesløst klædt; Bøger og Papirer laae hulter til hulter mellem hverandre; Bohavet var yderst simpelt og alt andet end elegant. Men vilde man hilse paa hans Kone (en Gunst, jeg imidlertid ikke søgte) klædte han sig efter Sigende i Gala og introducerede den Besøgende som til en Audients. Jeg fik af ham de improviserede Verslinier, som staae under det lille Titelbillede af Thorvaldsen foran Nytaarsgaven

„Dana“, som udkom i Slutningen af 1819, og hvis Udgivelse jeg dengang forberedte. Naar han befandt sig i „Clio“, sprudlede han af Liv og Lune, og ved festlige Leiligheder steg den for ham eiendommelige Livlighed og Bevægelighed i den Grad, at jeg ved en saadan (det var nok i Anledning af Prams Fødselsdag), har seet ham springe op paa Bordet og bevægende sig lystigt mellem Flasker og Glas synge flere Viser, f. Ex. hans vittige tydske Skjærslibersang og obscoene Viser, af hvilke han jo har skrevet flere, der, ihvor vittige de end vare, naturligviis ikke egnede sig til at komme paa Prent.

Idet jeg, som ovenfor berørt, af Hjertet sluttede mig til dem — vistnok de Færreste i Selskabet — som i lige høi Grad misbilligede begge Digteres Feil og Udskeielser, havde jeg følt Trang til uden at meddele dette til nogensomhelst Anden at give denne min Synsmaade Luft, og jeg lod derfor i September 1818 med Hensyn til Baggesens dengang saa almindeligt omtalte *Breve* om Oehlenschlägers *Reise*, anonymt indrykke i „Dagen“ (Nr. 229)

Til Kjøbenhavn

(i Anledning af dens tvende principaleste Skjønaanders nyeste Misfostre.)

Tag Brillerne af, Kjøbenhavn!
Den eneste Forskjel er da:
Den Ene har *reist* bort det Navn,
Den Anden *brevskriver* sig fra.

Baggesen svarede herpaa i et følgende Nummer af samme Blad:

I Anledning af Epigrammet i Nr. 229, der vilde være ganske smukt, hvis det var sandt.

Det Navn, som i en Tid saa kort
Theaterpøblens O og A
Har kunnet ganske *reise* bort,
Jeg gjerne mig *brevskriver* fra.
En Dannemand ei føler Savn
Ved Tab af, hvad der *kun var Navn*.

Jeg tog til Gjenmæle med følgende Par Linier:

Til Jens Baggesen.

Men Navn og „*Navn*“ — som A og O —
Min gode Baggesen! er *to*.

og Baggesen svarede med:

Et *Navn* og *Navn*, som A og O,
Er iblandt sande Navne *to*,
Men *To* blandt Navnene, som lyve,
Har man mig sagt skal være *Tyve*,
Hvor *faa* og *mange* Snesen ta'r,
Jeg holder mig til det, jeg har.

Jeg anfører her denne lille Episode af Baggesensfeiden — den eneste, hvormed jeg paa Prent deeltog i den — mest fordi mit Epigram siden, og navnlig af Blok Tøxen (i hans „Udvalgte Pennestrøg“ 1845), blev stemplet som en fræk Forsyndelse imod begge Digtere, hvilket det var langt fra min Hensigt at gjøre mig skyldig i. Jeg nærede netop en saa stor Høiagtelse for dem, at jeg følte en uimodstaaelig Trang til at udtale min Indignation over de Forsyndelser imod deres Digteraand, hvori de begge efter min fulde Overbeviisning havde gjort sig skyldige, og troer endnu, at jeg godt kunde være denne Følelse bekjendt, skjøndt jeg dengang havde mine gode Grunde til ikke at navngive mig.

Umiddelbart herefter var det, at de Tolvs Opfordring stod i „Dagen“, først paa Latin og siden paa Dansk. Det er bekjendt, at især et af „Clio“s Medlemmer, Dr. Dampe, med hvem jeg var kommen i et saa intimt fortroligt Forhold, at han var bleven min daglige Omgangsven, som Stridsmand for Baggesen mod de Tolv, tog ivrig Deel i Feiden, som jeg forresten her ikke har videre Anledning til at dvæle ved.

Det var, som bekjendt, i Slutningen af 1819, at Baggesens „Trylleharpe“, efterat den af ham mod P. Hjort paa Grund af dennes Beskyldning for Plagiat anlagte Retssag var bleven afgjort til Gunst for Baggesen, for tredie Gang opførtes paa det kongelige Theater, og, som det paa den Tid var Vedtægt, til

Fordeel for Forfatteren. Da det var at forudsee, at en voldson Kamp ved denne Leilighed vilde finde Sted mellem Digterens Fjender og Venner, var hele det kjøbenhavnske Publicum kommet i stor Bevægelse og Skuespilhuset selvfølgelig propfuldt. Fra „Clio“ mødte ved Forestillingen en betydelig Styrke af Baggesenianere, deels i en egen Loge, deels i Parterre og Parket, vel henved hundrede i Tallet (Selskabet talte da over trehundrede Medlemmer); de klappede Alle ufortrødent, fik og uddeelte Prygl og gik med Bevidstheden om en trolig opfyldt Pligt tilbage til „Clio“, hvor de da i den mest oprømte Stemning samledes i Klynger for at udtale sig om den viste Bravour og Aftenens Begivenheder. Midt under Tummelen traadte Baggesen ind. Han havde i en Loge overværet Forestillingen og kom nu for at takke sine troe Tilhængere, idet han leende og spøgende yttrede, at han havde moret sig kosteligt over Spektaklet, der efter hans Opfattelse og fra alle Sider tiltraadte Erklæring var endt med en afgjørende Seier for ham, idet at Klappernes Tal havde været det langt overveiende.

Men under al denne gjensidige store Tilfredshed over Seieren hørtes pludseligt en stærk Støi fra Gaden, som fik sit bestemte Udtryk i et tre Gange gjentaget „Pereat Baggesen!“ Dette var en ubehagelig Diversion; men den derved opstaaede Taushed blev strax efter afbrudt af Baggesen selv, der yttrede sin Glæde over, hvor nysseligt det var, at man saaledes i Aften bragte ham et Hurra, og da En i Kredsen var taktløs nok til at mene, at det ikke var et Hurra, men et Pereat, gjentog Baggesen, at han tydelig havde hørt, at der blev raabt: „Leve Baggesen!“, og J. K. Høst, der stod ved Siden af ham, og efter ham de øvrige Omkringstaaende, bekræftede nu, at de havde hørt det Samme. Nu kom der en Bolle afbrændt Rødviin paa Bordet; for Bordenden præsiderede Baggesen, sang med bevæget Røst „Der var en Tid, da jeg var meget lille“, og fik nu det Vivat, han vilde have hørt, i rungende Hurraraab.

Medens J. K. Høst i „Clio“, som ved alle Leiligheder, var Baggesens trofaste Skjolddrager og Følgesvend, færdedes Pram der vel ofte med Baggesen, men hørte ikke blandt de ubetingede

Beundrere af hans Polemik mod Oehlenschläger, for hvem han som Digter nærrede megen Agtelse. Finn Magnussen kom vel stadigt i „Clio“, men holdt sig, med sit forunderlige, undselige Væsen tilbage fra enhver Meningsyttring, og Nyerup saae man der sjeldnere. En Mangel, eller, om man vil, Svaghed, havde disse aandrige Mænd tilfældes: de vare Alle hvad man i det daglige Liv kalder upraktiske. Baggesen var det i høi Grad, og det er grebet ud af Livet, naar Høst i sine „Erindringer“ fortæller, hvorledes Baggesen en Vinterdag sad og frøs i sit Værelse, fordi man havde glemt at lægge i Kakkellovnen hos ham, og ikke selv vidste at hjælpe sig i saa Henseende, saa at Høst maatte yde ham sin Bistand ved at tænde Ild i nogle Pinde — Høst glemmer kun at tilføie, hvor keitet han selv maa have baaret sig ad med dette Stykke Arbeide. — Pram havde, som bekjendt, slaaet sig over Statsoeconomien; men at han kun forstod sig lidet paa den private Oeconomi, derom vidnede ikke mindre hans ovenfor omtalte barokke Idee med Pulveret end hans Styrelse af sine egne private Affairer. Finn Magnussens hele Væsen bar Vidnesbyrd om det Samme; han kunde kun bringes ud af sin Rugen over den nordiske Oldtid og sin Indesluttethed, naar han ved en festlig Leilighed havde nydt nogle Glas af den rygende Bolle; thi saa løstes hans Tungebaand noget, og han fik endogsaa — om jeg tør bruge dette Udtryk om Forholdet mellem Venner — noget inderlig Kjælent i sit Væsen. Og hvad Nyerup angaaer, saa levede han saa ganske i sin Bogverden, at han ikke kunde fæste mindste Blik paa Livets praktiske Side. Et lille Exempel herpaa turde være tilstrækkeligt. Han havde til sin Bopæl paa Regentsen leiet et Speil af en Meubelhandler og betalt Leie af dette Speil i mange Aar. Engang da Meubelhandleren kom til ham for atter at hæve et Aars Leie, faldt det pludselig Nyerup ind, at han jo nu maatte have betalt i Leie Mere, end Speilet var værdt, og han sagde det. Meubelhandleren bemærkede da, at han jo kunde slippe for at betale mere ved at kjøbe Speilet, og Nyerup udbrod da, at *det* var aldrig faldet ham ind, hvorpaa han ganske rigtigt betalte ham Speilet og saaledes slap for yderligere Leieafgift.

Det er bekjendt nok, hvor tjenstvillig og elskværdig Nyerup var mod Alle dem, der kjendte ham, og da ikke mindst mod sine kjære Regentsianere. En Aften, da han ved en Fest i „Clio“ sad ved Siden af Pram, og det lakkede ud paa Natten, sagde han til denne: See, her sidder endnu flere af mine Regentsianere; Regentsen er jo for længe siden lukket — hvordan kan de nu komme ind? — „Det skal jeg, Pinedød, sige Dig,“ svarede Pram. „Vægteren sætter en Stige til et af Stuevinduerne, og saa kravler de ind ad det“. — „Naa,“ sagde Nyerup, „gjør de det? Men det veed *jeg* jo ikke af!“, hvormed han naturligviis forbandt Tanken om, at *han* ikke vilde forhindre dem deri.

Jeg har allerede i det Foregaaende nævnet, at foruden Pram ogsaa Commandeur Jessen og Secretair Gudenrath vare valgte til Æresmedlemmer af Selskabet. Jessen, der dengang var nogle og halvtredsindstyve Aar gammel, indtog Alle ved sit mandige, fordringsfrie og elskværdige Væsen; han kom ofte i „Clio“ og sluttede sig da mest til Pram. Som bekjendt blev han sildigere Contreadmiral, udnævntes til Gouverneur over St. Thomas og St. Jan og døde i Vestindien 1823. — Gudenrath saae man meget ofte i Selskabets Aftenmøder. Han holdt paa den Tid latinske Forelæsninger og Disputereøvelser for Jurister og fornægtede ikke det Ry, han havde vundet for Frisindethed. Som stiv Latiner var han ikke fri for et Anstrøg af Pedanteri, men forresten yderst velvillig og human mod Enhver, med hvem han kom i Berørelse. Han var dengang 60 Aar gammel og døde i 1825.

Foruden Jessen havde Marinen en anden, mest for sit krasse Sømandsvæsen og sin Originalitet navnkundig Repræsentant i Commandeur Sølling, der var i Alder med Gudenrath, hvilket vistnok var det Eneste, de To havde tilfælleds. Han er noksom bekjendt som Stifter af „Bombebøssen“, for hvilken han utrættelig virkede. Det er maaske nu mindre bekjendt, at han ved sin Indsamling af Bidrag til den havde to Indskrivningsbøger hos sig, een med rødt og een med sort Omslag. De, der gav Noget, kom i den første, de, der ikke vilde give Noget, derimod i den sidste. Denne Idee, der var ikke mindre original

end den om selve Bombebøssen, forskaffede ham en Mængde Bidragydende, da kun meget Faa skjøttede om at blive indførte i den sorte Bog. Sølling kom mest ved festlige Leiligheder og morede da ved sine pudsig Indfald. Saaledes reiste han sig engang ved en Fest for Pram, efter den for Æresgjæsten udbragte Skaal. Man ventede en Tale; men han peb af fulde Lunger i en Baadsmanspiibe, hvorpaa fire Ulke af Holmens faste Stok indtraadte i Salen og med vældig Bas udbragte et ægte Sømands-Hurra for Pram.

Landetaten talte i „Clio“ ikke synderlig flere Repræsentanter. Jeg husker saaledes foruden Rafn, der dengang var Lieutenant, Olsen, dengang Artillerilieutenant og Lærer ved Kadetcorpset, men siden Oberst af Generalstaben og hæderlig bekjendt for sine topographiske og orographiske Arbejder, Capitain Richelieu, der i 1820 blev Gouverneur over de danske Besiddelser paa Guineakysten, og Lieutenant, Grev Sponneck, der nogle Aar efter som Capitain blev skudt af en Soldat paa Kasernen.

Endnu svagere var Adelen repræsenteret. Foruden Sidstnævnte, med hvem det tog en saa sørgelig Ende, talte Selskabet, saavidt jeg veed, kun To: Dr. jur., Baron Adeler, der i 1829 blev Amtmand over Flensborg Amt og siden over et Par holsteenske Amter, hvorfra han i 1843 blev afsat ifølge en Overappellationsretsdom (han døde Aaret efter i Stuttgart), og en ikke videre bekjendt Baron Rumohr, af tysk Herkomst, der privatiserede i Kjøbenhavn som Particulier.

Blandt ældre Lærde kunde, foruden de allerede ovenfor nævnte, henregnes den forhenværende Landsdommer, Justitsraad Bartholin, 63 Aar gammel (død 1829), Professor Sevel Bloch, siden en Tid Redacteur af „Dagen“, 59 Aar (ligeledes død 1829), Skolemanden, Professor Nissen og Professor Fr. Thaarup, 52 Aar, død som Etatsraad og Redacteur af „Dagen“ 1845.

Desto større var Tallet af de Yngre, der for Størstedelen enten allerede dengang beklædte en Embedsstilling, eller siden opnaaede en saadan, og af hvilke flere ogsaa fik et Navn i Literaturen. Jeg kan her kun nævne dem, jeg endnu klart eller blot dunkelt kan erindre:

Jeg vil først af de oprindelige Medlemmer anføre de norskfødte, eller ialtfald fra Normænd nedstammende: Student Andresen, Translateur N. F. Berg, Cancellist v. Bergen (siden Cancelliraad og Byfoged i Skagen, lever endnu i Kjøbenhavn), Consumptionsskriver Ferry, Student og Timelærer Forvald, Overlærer Fritzner (fra Throndhjem), Geelmuyden (fra Bergen), Brødrene Grooss (af hvilke den ældste er død som Justitsraad og Contoirchef i Rentekammeret, den yngre endnu lever som Justitsraad og Toldforvalter i Middelfart og i 1855 var Medlem af Landstinget), Cand. pharm. Hallager, Student og Timelærer Hallager, Student Kildal Lund (død som Læge her i Staden), Landinspecteur Rosen og Pastor Schram (død 1828) — og Islænderne: Wigfus Erichsen (død 1846), Cand. juris John Finsen (død som Cancelliraad og Borgermester i Aarhus), Stud. theol. G. Oddsen (død som Dompræst i Reykiavik 1835), Cand. jur. M. Stephensen (siden Sysselmand paa Island), Cand. jur. O. Stephensen (død som Cancelliraad og Byfoged i Varde), Cand. jur. Thorkelin (siden Auditeur) og Cand. jur. Øfjord (død som Sysselmand paa Island).

Af Danskfødte erindrer jeg: Cand. P. C. Adler (død 1851 som Adjunct i Ribe; han var Landsthingsmand 1850), Landsoverretsprocurator N. C. Bjerring (død 1840, blev landsforviist paa 5 Aar efter Høiesteretsdom 1825 for skriftlige Fornærmelser mod Statsminister Møsting, men kom tilbage hertil i 1828, efterat Resten af Straffen var bleven ham eftergivet og hans Procuratorbevilling restitueret ham), Student Borring (siden Sproglærer og Professor), Dr. philos. Dampe (død 1867), Translateur Erichsen, Regimentschirurg Erichsen, Cand. C. Fasting (Capitain ved Studentercorpset, siden Inspecteur i Nordgrønland 1828—43 og constitueret Directeur ved Kjøbenhavns Fattigvæsen 1850), Stud. theol. Fasting (død som Provst paa Lolland), Overauditeur Fleischer (død som Justitsraad og Borgermester i Aarhus), Copist Freiberg, Cand. theol. P. C. Stenersen Gad (død som Biskop 1851), Copist Hansgaard (død som Justitsraad og Contorchef i Admiralitetet), Brødrene Hegelund (begge døde som Fuldmægtige i Rentekammeret), Barbeer og Literatus Heiden, Student Hoff-

gaard (død som Toldassistent i Kjøbenhavn), Student Hoegh, Student Krøyer (siden bekjendt som Zoolog, Dr. phil. og Professor, død 1870), Student Knudsen (død som Præst), Lands-overretsprocurator F. M. Lange (død 1845), Auditeur Lassen (siden Byfoged i Frederikshavn), Stud. theol. I. A. Lassen (siden Præst i Fyen), Stud. theol. G. P. Lund, Student Mazar de la Garde (siden Postmester i Helsingør og Etatsraad), Bankassistent Møller, Cand. theol. N. C. Nannestad (død som Provst paa Lolland 1871), Cand. juris Nellemann (siden Cancelliraad, Byskriver og Raadmand i Aarhus), Institutbestyrer Nissen, Stud. theol. Olrik (siden Præst i Korsør), Copist P. C. Ottesen (død 1853 som Fuldmægtig i Criminalrettens Justitscontoir), Cand. juris Schack (siden Søkrigsprocureur, Høiesterets- og Kammeradvocat), Cand. Stjernholm (siden Justitsraad og Contoirchef i Admiralitetet), Literatus Blok Tøxen (død 1848), Cand. theol. F. Ursin (siden Professor og Lærer ved den militaire Høiskole), Dr. med., Professor Wendt (død 1838) og Student Windekilde (siden Institutbestyrer).

Ved at gjenmemsee denne Liste vil man finde, at der ikke blandt de Nævnte findes nogen Mosait. Vel har min Hukommelse ikke strakt til at kunne erindre og navngive mere end henved Trediedelen af „Clios“ Medlemmer, da dette Selskab stod paa sit Høidepunkt; men jeg skulde tage meget feil, om der blandt dem alle fandtes en Eneste af den nævnte Troesbekjendelse. Vel existerede der ikke i Lovene nogen Exclusivitet i den Henseende; men det var ligesom en stiltiende Overenskomst her, som nok i flere selskabelige Foreninger, at holde Jøder ude derfra. Af egentlige Jødehadere talte „Clio“ endda ikke saa mange, men blandt dem Enkelte høist enragerede — saaledes den ovenfor nævnte norske Student Andresen, der greb enhver Leilighed til at lægge sit Had for Dagen og da især yttrede dette under den som bekjendt i 1819 udbrudte saakaldte Jødefeide, som vistnok i selve Gjærningen mest førtes af Pøbel, men hvori dog ikke saa faa af de mere dannede Klasser ved Justitsbeviis indirecte deeltog. Det er noksom bekjendt, hvilken smittende og voldsom Character den i sine ind i Begyndelsen af 1820 fortsatte gjentagne

Udbrud havde antaget, og at det først lykkedes Etatsraad Kierulf ved paa en mere energisk Maade at tage fat, end Politidirecteur Hvidberg havde evnet, at gjøre en Ende derpaa. Som et Par Smaatræk fra denne Feides Tid skal jeg her blot bemærke, at det var almindelig bekjendt, at i Begyndelsen flere af Førerne for de militaire Afdelinger, der skulde skride ind imod Tumultuanterne, commanderede: „Omkring!“ til deres Folk, naar de kom til en Gade, hvor Ruderne bleve slagne ind hos Jøder, de i deres Hjerter godt undte saadan Medfart, og at i Sept. 1819, længe efter at Spektaklerne vare ophørte, Ruder bleve slagne ind enkelte Steder, uden at Gjerningsmændene lode sig opdage, saaledes hos en hæderlig bekjendt Jøde, Grosserer Fürst, der dengang boede paa Hjørnet af Adel- og Gothersgade, hvor man dog tilsidst kom paa Spor efter, at det hidrørte fra Steenkast ud af et Loftsvindue beliggende ligeoverfor. Her var det vist blot af Kaadhed, andre Steder snarere personligt Nag, som førte Haanden til Kastet.

Jeg har allerede foran berørt den frimodige Tale, som blev ført i „Clio“, navnlig ved dens Aftenunderholdninger. Her var det især Blok Tøxen, dengang 43 Aar gammel, der med en uhørt Dristighed førte Ordet og stadig havde Flere samlede om sig. Han angreb paa den mest uskaansomme Maade saavel høit ærede Personer som offentlige Indretninger. Man hørte ogsaa flere Gange, at Politiet havde havt Fingre i ham, og at han var bleven underkastet Forhør; men han slap altid heel-skindet derfra.

Mange meente allerede dengang, at det var, fordi han stod i et Slags fortroligt Forhold til denne Institution. Vist er det, at han allerede i 1819, og det i en ikke ringere Grad end Dr. Dampé (hvem vi nedenfor skulde omtale), meest under fire Øine, men ogsaa stundom aabenlyst, udtalte sig for en fri Forfatning, og det var ham, der bevægede Flere, saavel i Selskabet som udenfor, som et Kiendetegn paa deres constitutionelle Sindelag at bære en Jernring om Fingeren. (Jeg bar i nogen Tid ogsaa en saadan Ring). Det hed sig, at han ogsaa havde været i Forhør desangaaende, men befriet sig fra den vakte Mistanke

ved den Forsikkring, at Ringen, som han fremviste i Retten, var en Gigtring, som hans Læge (jeg troer Professor Wendt, der selv henregnedes blandt de Constitutionelsindede) havde tilraadet ham at gaae med. Ved Dr. Dampes Fængsling i 1820 forsvandt alle disse Ringe, og man saae ikke længer Nogen gaae med dem. I sit Ugeblad „Jagttageren“, hvoraf 13 Nummere udkom i Octbr. eller Novbr. 1820, bragte Dampe i en satirisk Artikkel, som begyndte Bladet, tituleret „Jernringen“¹⁾, denne kildne Sag offentlig paa Bane ved først at alludere til en Mand i en graa Frakke (saaledes gik Blok Tøxen altid klædt), som holdt Politimesteren for Nar, og siden til en Skjelm, fremstillet som en gammel Kjærling, forklædt, der praktiserede samme Mand, der gik paa Jagt efter []²⁾, der som Kjendtegn skulde have en Jernring paa Mellemfingeren, en saadan Ring, overtrukken med Vox, paa Næsen. Det var i samme Aar, Dampe blev arresteret (1820), at Blok Tøxen af Kongen blev tilstaaet en offentlig Understøttelse til hans literære Arbejder, navnlig i Sprogfaget, og det var ikke saa underligt, at Mistanken mod hans Loyalitet i Frihedens Sag derved hos Flere vandt Bestyrkelse. Som Polemiker havde Blok Tøxen allerede dengang erhvervet sig et vist Ry, mest ved sine personlige, med den mest uskaansomme Bitterhed førte Feider (cfr. hans Slutteria og Frihediana 1816 og en Mængde Bladartikler), og man var i Politikken ikke mindre bange for at rage uklar med ham end siden for at komme i „Corsaren“.

At han længe efter vedligeholdte dette Ry, viser noksom det lille Ordspil i Hostrups „En Spurv i Tranedands“, hvor Peter Ravn, da Erik Blodøxe nævnes for ham, troer, at det er „Blok Tøxen“, hvilket modtoges med et Bifald, som i den sidste Tid, da Blok Tøxen kun mindes af Faa, er forstummet.

Jeg kommer nu til Selskabets vistnok mest active Medlem, Dr. Dampe. Det er en bekjendt Sag, at baade hans høist ulykkelige huslige Forhold, idet han var bleven skilt fra sin

¹⁾ Jvf. Hist. Tidssk. 6. R. 5. B., S. 610 ²⁾ Da det omtalte Ugeskrift hverken findes paa Det store kgl. Bibliotek eller paa Universitetsbiblioteket, har ovenstaaende Lakune ikke ladet sig udfylde.

Kone, og Ægteskabet mellem hans Fader og Moder ogsaa var bleven opløst (Dr. Dampe havde taget Moderen til sig; han var dengang selv i meget trange Omstændigheder, men ydede hende al den sønlige Pleie og Omhu, han formaaede. Hun var dengang [?] Aar gammel og led foruden af legemlig Svaghed af en Aandssvækkelse, der hos hende yttrede sig paa den særegne Maade, at hun i Regeln ikke kunde sige noget Hovedord (Substantiv), men maatte bruge flere Ord for ad en Omvei at betegne hvad det udtrykte) og de mod ham fra det Offentliges Side reiste Forfølgelser for hans cras rationalistiske Prædikener og Taler imod den Augsburgske Troesbekjendelse, stadig i høi Grad forøgede hans i Forveien altererede Stemning. Inden 1819 havde han med Liv og Sjæl deeltaget i den Baggenseske og Oehlenschlägerske Strid, hvor han, som bekjendt, optraadte paa Baggenses Side, og han var da endnu i al sin ungdommelige Iver og Livlighed i selskabelig Henseende Hovedmanden for flere udmærkede Reformere i „Clio“s Virksomhed. Han fik saaledes en Deel af dets Medlemmer til at gaae ind paa at spille Comoedie og dirigerede nu selv Udførelsen af en Nanckest [?] Forestilling paa Det Borupske Selskabs Theater i Store Kongensgade, som dertil var blevet ham overladt, ved hvilken han selv med stor Effect udførte Geert Westphalers og Junker Danieris Roller (den sidste i Stykket: „Den Døve eller Værtshuset, fuldt af Gjæster“.) Det var imidlertid allerede i Sept. 1819, at han under en stor Tilstrømning af Tilhørere holdt i Helliggjæstes Kirke sit Foredrag: „Om Frihedens Overeensstemmelse med Christendommens Aand,“ der blev supprimeret, da han vilde udgive det i Trykken, hvorimod det først var i 1820, han (i dets Lokale i Lille Kongensgade) paabegyndte sine Taler om (imod) den Augsburgske Troesbekjendelse, der bleve standsede af Politiet, og af hvilke kun den første kom i Trykken. Den anden blev supprimeret, og han blev sat under Tiltale for dem begge. Fra den Tid skriver sig hans i kirkelig Henseende aabenbare, i politisk derimod i det Væsentligste hemmelige, Virken for Omvæltninger.

Allerede kort efter min Indtrædelse i „Clio“ havde jeg sluttet

mig til ham med hengivent Venskab og Fortrolighed. Vel havde hans Rationalisme frastødt mig; men desmere tiltalte hans Frihedsstræben mig, og allerede i 1819 arbejdede jeg i Fællighed med ham paa Oprettelsen af et nyt Selskab: „Eleutheria“, som fornemmelig gik ud paa Frihedsideernes Udvikling. Her var der imidlertid kun Tale om en Virksomhed ad lovlig Vei, ialfald ikke om nogen Volds Anvendelse; vi kom heller ikke videre end til Affattelsen af Statut-Udkast, hvis Paragrapher gik i den nævnte Retning, og af alle dem, jeg kjendte, og som paa den Tid vare Dampes Omgangsvener, veed jeg ikke Een, til hvem han havde henvendt mindste Ytring eller Tanke om en Statsomvæltning ved Revolution. Det viste sig ogsaa ved de i Anledning af hans Fængsling optagne Forhører, at han, paa den ulykkelige Smed Jørgensen nær, aldeles ikke havde haft nogen Medskyldig i den ham tillagte Statsforbrydelse. Alle de imod ham optraadte Vidner vare vistnok af selve Politiet betalte Spioner, der havde vidst at benytte sig af hans exalterede Stemning for stedse at føre ham videre og videre paa Glatiis og tilsidst til det Afgrundsdyb, hvori man vilde have ham styrtet. Ogsaa jeg blev som en af Dampes fortroligste Omgangsvener naturligviis taget i Forhør, men vidste, Sandheden tro, ikke at vidne det allermindste, der kunde lægges ham til Last i statsforbryderisk Retning. At mange flere Medlemmer af „Clio“ (jeg veed saaledes Blok Tøxen og Kildal Lund) i denne Anledning bleve underkastede Forhør, er en Selvfølge.

Dog jeg kommer ind paa en Digression, som gaaer et godt Stykke udenfor den historiske Gang i min Beretning og vil nu vende tilbage til mit Udgangspunkt, nemlig Selskabet „Clio“s Historie.

Foruden Dampes og Blok Tøxen fandtes der, som allerede antydet, ikke faa frisindede Elementer i Selskabet. Jeg kan indskrænke mig til at henpege paa Listen over dem, jeg erindrer af dets Medlemmer, og skal her blot nævne: Prokurator N. C. Bjerring (som allerede dengang eller lidt senere fik Navn af „Danmarks Marat“) og som i 1825 blev landsforviist for skrift-

lige, æresfornærende Yttringer mod Geheime-Statsminister Møsting.

Blandt de Festdage, „Clio“ havde at opvise, hørte foruden Stiftelsesdagen, den 8de Marts, Prams Fødselsdag den 4de og J. K. Høsts den 15de September, og den Dag, 30te October 1819, da Thorvaldsen gjæstede det, introduceret af Baggesen, der selv til Æresgjæsten havde skrevet og sang et aandrigt Velkomstdigt (Den som Genius ei dør etc.), medens jeg havde dristet mig til at skrive en Vise og udbringe en Skaal for „Thorvaldsens Gratier og de danske Piger,“ og Afskedsfesten for Pram ved hans Afreise til Vestindien i 1820. Til alle disse Leiligheder havde jeg, utrættelig i denne Retning, skrevet Festsangene. Jeg tør her heller ikke lade uomtalt Afskedsgildet for Baggesen i Novbr. 1819 før hans Afreise til Paris, hvorved han, da hans Skaal udbragtes, improviserede og sang følgende Vers:

„Ja, Kjøbenhavn jeg nu forlader c&.“

Jeg har allerede i det Foregaaende nævnet den noget fra dets Tendents afvigende Reform i selskabelig Retning, „Clio“ i de sidste Aar havde faaet. I 1820 gik det saa vidt, at endeel Medlemmer med den unge Dampe i Spidsen foreslog Afholdelsen af et Bal i selve Selskabets Lokale. Dette vakte megen Misbilligelse hos en stor Deel af Medlemmerne. Der blev nu samlet Underskrifter pro & contra, og et lige stort Antal udtalte sig for og imod.

J. K. Høst valgtes til Opmand og erklærede sig for Balvennerne. Ballet fandt da virkelig Sted; det aabnedes med en Sang — atter af mig, der, skjøndt jeg ikke dandsede, dog i Frihedens Interesse havde sluttet mig ivrigt til de agerende Balvenner. Den var paa Poesie, betitlet: „Musernes Fest“, og blev sunget af et med en smuk Tenorstemme begavet Medlem, en Student Lund. Ballet, der var meget animeret, sluttede med en „Kehraus“ og, som alle Udsvævelser, med gamle Pram i Spidsen. En sørgelig Ende fik imidlertid denne Lystighed, idet paa Grund af Ballet ikke faa Medlemmer udmeldte sig. Flere udtraadte siden, deels som en Følge af den mod Dr. Dampe anlagte Sag og hans Domfældelse, deels paa Grund af Studenterforeningens

Oprettelse i 1821, og „Clio“ opløstes endelig sidstnævnte Aar. En Deel af dets tilbageblevne Medlemmer sluttede sig derpaa til flere af de udtraadte og oprettede et nyt Selskab, „Nordia“, der fik Lokale i Hotel du Nord's Værelser ud mod Viingaardsstræde, hvor „Clio“ sidst havde haft sit. Om det nye Selskabs Virksomhed veed jeg kun, at det valgte Secretair Gudenrath til Æresmedlem og da i nogle Aar fristede en vegeerende Tilværelse.

For ikke at afbryde mine Meddelelser om „Clio“ med flere Personalier om mig selv end min Deltagelse i selve Selskabets Færd, har jeg kun ufuldstændigt bevaret Tidsfølgen i hvad jeg forøvrigt personligt oplevede, og jeg skal nu vende tilbage hertil.

I min Embedsstilling var der i 1818 indtraadt den Forandring, at min Præses, Justitsraad Berth, der kun havde været interimistisk ansat som Contoirchef, afløstes af Etatsraad Løvmand. Den Førstnævnte, der mest havde sin egen personlige Interesse for Øie, havde ikke interesseret sig synderlig for mig, hvorimod Etatsraad Løvmand tog sig mere af mig og snart viste mig en næsten faderlig Interesse, der gik saa vidt, at han søgte at forskaffe mig Udsigt til en mere lovende Fremtid, end min Stilling ved Contoiret kunde give mig, idet han gav mig Tilsagn om i Tiden at blive Forvalter paa det under Frederiksværk liggende Gods, naar jeg som en nødvendig Forudbetingelse derfor vilde tage dansk juridisk Examen. Jeg gik med Glæde ind derpaa og blev fra Marts det nævnte Aar manuduceret af den da levende Høiesteretsassessor, Etatsraad Blechingberg. Grosrerer Puggaard, i hvis Hus jeg endnu jevnlig kom, hjalp mig med at udrede Bekostningerne derved, og jeg tog denne Examen med bedste Character. I Novbr. 1818 var min Bedstefader, Th. Puggaard, afgaaet ved Døden i en Alder af 72 Aar, en høi, svær Mand, og indtil kort før sin Død rask og rørig. Han var baade paa Grund af sit tidligere Forhold til Theaterpersonalet som forhenværende Chorist og siden til det store Publikum som offentlig Beværter kjendt af Mangfoldige, og havde moret Mange ved sit med Jovialitet forenede tørre Lune. Jeg erindrer endnu at have hørt ham i et af de faa Smaapartier som Chorist, han

endnu i sin ældre Alder udførte (en af Borgerne ved Ildløsen i „Dragedukken“, der i Nathabit stikker Hovedet ud af Vinduet), og jeg havde oftere hørt Tale om den mærkværdige Anvendelse af hans Talent at kunne høist naturligen efterligne en Hanes Galen, som fandt Sted ved den første Opførelse af „Axel og Valborg“ som Festforestilling i Anledning af Kongens Fødselsdag d. 29de Jan. 1810, idet han paa selve Oehlenschlägers Anmodning derom i Begyndelsen af 4de Act udførte Hanegalet i Midnatsstunden og derved nær havde ødelagt hele Stykkets dramatiske Virkning, idet at Publikum, til Trods for den festlige og tragiske Stemning, brød ud i en Skoggerlatter, som et Øieblik standsede Forestillingen (cfr. Overskou, Den danske Skueplads, 4. B., S. 189).

Han havde stedse taget sig faderligt af mig og gav mig paa sit Dødsleie 100 Rbd. til Hjælp, for at jeg kunde tage min Examen. „Der blev endda nok tilbage,“ sagde han. Han ansaae nemlig sig selv for formuende, og saagodtsom Alle, der kjendte ham, troede, at han var en rig Mand. Men det viste sig efter hans Død, at baade jeg og de Andre havde taget fejl. Han havde nok tjent endeel Penge ved sin Theaterbeværtning, men af et slet forstaaet Begreb om Guldets Værdi, eftersom han til den uhyre høie Cours omsatte Alt, hvad han eiede i de dengang saa slette Sedler i klingende Mønt og i Guld, der, da han døde, knap havde en Trediedeel af den Værdi, han havde givet for det. Han efterlod sig da kun en lille Eiendom i Ny Adelgade (Matr. Nr. 320 af de nu nedrevne Huse) og saagodtsom Intet i rede Penge. Sønnerne gjorde Afkald derpaa i Faveur af deres herværende Søstre; min Moder og hendes to Søstre flyttede, da Huset i Admiralgade forlængst var solgt, ind deri, og min Fader overtog efter ham Beværtningen i Theatret. Det kunde ikke nægtes, at denne, der nu blev dreven paa samme Maade som hidtil, ikke længer svarede til de stigende Fordringer. Man ønskede nu et Schweitzer-Conditori der, og den dengang ved Theatret Alt formaaende Dr. Ryge, hvis glimrende Debut som Palnatoke og Hakon havde henrevet mig som det hele Publikum til Beundring, var bleven Oeconomi-Inspecteur ved

Theatret og interesserede sig levende for Conditør Capretz — onde Tunger mente, maaske med Urette, mest for dennes da som en Skjønhed bekendte Kones Skyld — og uagtet min Fader havde Contract med Theaterdirectionen om Beværtningen, og der ikke kunde reises nogen grundet Anke mod dennes Beskaffenhed efter de hidtil værende Forhold, satte han igjennem, at Directionen opsagde min Fader til næste Saison, tvertimod de i Contracten indeholdte Stipulationer. Dr. Ryge boede dengang i det mine Forældre tilhørende Hus i Admiralgade, hvor Jfr. Anthon, der siden blev hans Kone, bestyrede Theatrets Skræddersal, og det var en Umulighed for min godmodige Fader at tale ham tilrette i denne for vor Families Existents saa vigtige Sag. Dr. Ryge var opfarende og hidsig; jeg prøvede nu ogsaa paa at søge Løven i dens Hule, paa et Qvistkammer, hvor Ryge indstuderede sine Roller, men kunde knap komme til Orde og fik kun Grovheder til Svar. Min Fader besluttede nu efter min Opfordring at indgive til Kongen en Besværing over det skete Contractbrud. Jeg søgte da og fik Audients hos Frederik VI for at tale min Faders Sag for ham. Paa den Tid var det, som bekjendt, Skik, at man henvendte sig directe til Kongen om enhver Sag i offentlig Retning, hvor ubetydelig den end var. Frederik VI tog meget venlig imod mig, bemærkede først smilende, at det jo dog ikke kunde være hans Sag at bedømme, hvem der burde have Beværtningen i Punschsalen, men hørte dog meget opmærksom paa min Udvikling af Sagens Forhold og forlangte da ogsaa til Slutning Oplysning om, hvad jeg troede der kunde have bevæget Dr. Ryge til saa stærkt at interessere sig for Capretz. Da jeg meget godt vidste, at det var en Skjødesynd hos Majestæten at laane villigt Øre til Alt, hvad der kunde henregnes til løse Rygter om Privatforhold og Skandale, fortalte jeg ham ligefremt, hvad Rygtet sagde, uden dog at tillægge dette nogen Troværdighed. Kongen lo nu af fuld Hals og lovede mig, at Sagen skulde blive undersøgt. Det gik imidlertid, som jeg kunde have ventet mig; min Faders Klage blev sendt til Theaterdirectionens Erklæring, og der faldt en kongl. Resolution, hvorefter Sagen ifølge de oplyste Omstændigheder blev stillet til

Directionens Afgjørelse. Capretz fik Beværtningen, og min Fader blev uden skjellig Grund og ingensomhelst Erstatning sat ud af sin Levevei. At jeg saa omstændeligt har omtalt denne offentlige lille Begivenhed, hidrører dels fra, at den jo kom til at gribe ind i mine Forældres og mine oeconomiske Forhold, og dels ogsaa, fordi jeg har troet at burde fremhæve min første Audients hos Frederik VI i Modsætning til en følgende, jeg senere kommer til at omtale, og hvori han viste sig langt mindre naadig imod mig.

Efter at Huset i Admiralgade var bleven solgt, og mine Forældre og jeg med mine to yngste Søstre (den ældste, Sophie, var, som tidligere meldt, reist over til sin Tante i Christianssand, min næstældste Søster Poulina kom i Huset hos Grosserer Puggaard), flyttede vi hen i det omtalte Sted i Ny Adelgade. Det var i 1820, og min Fader etablerede her i Forbindelse med mine Tanter en lille, kun lidet indbringende Handel med ost- og vestindiske Varer, som Grosserer Puggaard forskaffede dem, indtil min kjære Fader døde i April 1821. Han hensov om Natten efter i kort Tid at have været sengeliggende, uden at min Moder eller nogen af hans Børn var tilstede i hans sidste Stund, som Ingen af os troede saa nær. Det var et smerteligt Tab for os Alle og ikke mindst for mig, hvem han efter Evne, saa ofte jeg trængte til det, havde støttet ved de fornødne Udlæg til Papir og Trykning, da mine litteraire Foretagender saagodtsom alle udgik paa mit eget Forlag.

Efter at jeg nemlig paa Steens Forlag foruden „Skjemt og Satire“, „Almindelig Hukommelsesbog“ og — under det pseudonyme Navn: A. Frederici — „Hyacinthus“ (Anvisning til at opelske Zwiibelplanter, hvormed jeg i flere Aar som ivrig Blomsterelsker havde syslet) ogsaa havde udgivet en Samling af Sange under Titel af „Harmonia“, udgav og forlagde jeg selv i 1819 saavel en ny lignende Sangbog i Hefter: „Ny Harmonia“ og en Samling af Drikkeviser og Selskabssange: „Fader Evans Stambog“, som en Nytaarsgave for 1820. „Dana“, hvortil jeg havde faaet Bidrag af — — — — —, og paabegyndte i 1820 Udgivelsen af et æsthetisk

Ugeblad „Harpen“, som jeg fortsatte til Udgangen af 1824, og hvortil en stor Del af de mest bekendte Forfattere leverede Bidrag. Blandt de litteraire Forbindelser, hvori jeg ved dette Blad kom, mindes jeg især med Glæde det venskabelige Forhold, hvori jeg indtraadte til Oehlenschläger, Ingemann, Chr. Winther, Bødtcher og Güntelberg. Især blev det særdeles fortroligt med de tre Sidstnævnte. Chr. Winther gav mig til mit Blad og til en Nytaarsgave „Juletræet“, som jeg udgav 1821, sine første „Træsnit“; Bødtcher skrev under Mærket X. Y. Theaterkritiker i et med Harpen følgende Literatur-, Kunst- og Theaterblad. Ingemann besøgte mig i de Aar hver Gang, han kom til Kjøbenhavn, og jeg tilbragte mange i Sandhed festlige Aftener i min Familiekreds med ham, Chr. Winther, Bødtcher og dennes daværende Omgangsven Güntelberg paa et lille Værelse i Ny Adelgade, hvor Dagligstue, Spisestue og Sovekammer vare concentrerede i Et, men hvor vi Alle ved livlig Conversation og munter Spøg morede os kosteligt. En Aften bragte Ingemann en Ubekjendt med sig; han var kommen for at besøge Ingemann; denne havde da faaet ham med sig hen til mig — det var den allerede dengang som Digter bekjendte aandrige og elskværdige Poul Møller. Et Par andre Gange sluttede Skuespiller Rosenkilde sig til vort lille Selskab. Blandt andet husker jeg, at der blev digtet Fortællinger, saaledes at En begyndte, en Anden optog Traaden, og saaledes gik det Rækken rundt. Der kom det pudserligste Tøieri ud deraf. En Aften spurgte Ingemann i oprømt Lune Rosenkilde: „Kan Du huske dengang, Du slog Jødedrengen ihjel?“; men Rosenkilde blev da for Alvor yderst opbragt og var nærved ikke at stilles tilfreds. Allusionen til en Skolebegivenhed, idet nemlig en Dreng, Rosenkilde havde pryglet, var død nogen Tid efter, vel at mærke paa en ganske naturlig Maade og ikke af Pryglene, havde bragt i levende Erindring hos ham de bittre Følelser, denne Drengs Død dengang havde vakt hos ham, de bittreste, han nogensinde havde havt. At den godmodige Ingemann til Slutningen fik ham bragt i Humeur igjen, er en Selvfølge. I skriftlig Forbindelse stod jeg i den Tid ogsaa

med Schack Staffeldt, Bredahl, Steen Steensen Blicher, Haste, Søtoft og Chr. Wilster.

I 1821 gjorde jeg min første Udflugt uden for Fædrelandet. I Selskab med en Ungdomsven af mig, Mazar de la Garde (lever endnu som Etatsraad og forhenværende Postmester) og en yngre Slægtning af hans Forlovede, den som Kammerassessor og Karantainesecretair i 1869 afdøde Carl Monrad, tog jeg over til Lund og stiftede her Bekjendtskab med den svenske Digter Lindeblad (død) og hans Ven, Geologen, nuværende Professor Angelin, med hvem jeg sluttede en fortrolig Venskabsforbindelse, der varede til den Førstnævntes flere Aar efter paafølgende Død og endnu vedvarer med den Sidstnævnte, der nu er Professor og oftere har besøgt mig i Kjøbenhavn. I en kort efter udkommen lille Digtsamling „Månskensqvällarne“ omtalte Lindeblad Mazar og mig og bragte vort Samvær i frisk Erindring.

I 1820 havde jeg gennem andre Ungdomsvenner gjort Bekjendtskab med den da nylig afdøde Graveur Akkermanns Efterladte: en Søster til ham og hans tre Døttre, af hvilke jeg Aaret efter blev forlovet med den yngste, Charlotte Akkermann, der i 1829 blev min Hustru.

Gaver til Samfundets Bibliothek.

Samfundet har modtaget fra

Fhv. Forstmester *A. T. Gløersen*: Stamtavle over Slægten Gløersen samt Oplysninger om beslægtede Familier. Christiania 1897.

Forlagsboghandler *O. B. Wroblewski*: Det kgl. octroyerede almindelige Brandassurance-Compagni for Varer og Effekter den 4de April 1798—1898. Til Minde om Compagniets hundredaarige Bestaaen.

S. H. Finne-Grønn: Risør Slægter, 5te og 6te Hefte. Christiania 1897—98.

Kgl. Fuldmægtig *Axel Kielland*: Familien Kielland med dens kognatiske Ascendents. Christiania 1898.

Forlagsboghandler *O. B. Wroblewski*: Fra Comittéen for Oprettelsen af et Monument for afd. Museumsdirektør Dr. Henry Petersen: Til Minde om Henry Petersen, Musæumsdirektør, Dr. phil. Kjøbenhavn 1898.

Kaptein *C. O. Munthe*: Optegnelser af Generalmajor Peder Todderud om Krigen 1709—19. Christiania 1897.

Arkivsecretair *Grove*: Studenterne fra 1873. Kjøbenhavn 1898.

Til Redaktionen af Personalhistorisk Tidsskrift.

Da min Del af Billeættens Historie har været Gjenstand for Angreb i dette Bind af Tidsskriftet, maa jeg herved tilbagevise det ved at gjøre opmærksom paa:

At jeg i min nævnte Bog *ikke* har sat Otte Emmiksens Dødsdag til den 9de Juli, hvad Angriberen paastaar. I min Bogs første Del Side 498 er der jo slet ikke talt om O. E.'s *Dødsdag*, som ifølge Ejler Brockenhuus var den 6te Juli 1594, men der er, ifølge samme Kilde, i Forbigaaende om O. E. ytret, at han „den 5te Juli 1594 blev sovende dræbt“, og denne Angivelse af hans *Drabsdag* kan Ingen underkjennde uden at gjøre Vold paa Modersmaalet.

At min Bog udkom i 1887—89, som dens oprindelige Titelblade angive (ikke 1893, som der staar paa de senere trykte Titelblade), medens Adelsaarbogens Oplysninger om O. E.'s tre Koner først kom i 1890 og 1892. Jeg har følgelig været berettiget til at nøjes med den Oplysning om hans to Koner, som jeg uddrog af Vedel Simonsens Rugaard 2. Del 22 ff, den bedste Kilde i min Tid.

Sluttelig maa jeg udtale, at de Side 46—51 af Angriberen gjorte Bemærkninger om Brugen af „sköt“ næppe ere saa almen-gyldige, som de give sig ud for, og at Beskyldningen for Skødesløshed m. m. falder tilbage paa Angriberen.

Ærbødigst

Fr. Meidell.